

محراب

افهوتی ، اجتماعي ، فلسفي ، تاريخي ، ادبي مجموعه در
شيعديك آيده بر نشر اولنور

مدرجات

- مکتبلیرمزه دائر محمد امینی
- چین ماصالی « پیه رلوتی نك دختر سماندن ملهم » قديره صیغی
- چوبان قیزی سمیه رفاعی
- انسان و صو « وحدته بر مثال » در وقتور ضیا کنگانه
- معانی قرآن « قرآن ترجمه سی حقنده مناقشه واز میرلی اسماعیل حق بکدن استیضاح » یوسف ضیا
- تاریخ حکمتده مذهب عشق طاهر عربی
- آناطولی کتابیاتی م . شرف
- شیخ بدرالدین « بو نام ایله انتشار ایدن اثر عامی حقنده انتقاد » یوسف ضیا
- فلانندیابه بر نظر عمر فؤاد
- چاتی آلتنده بر فیلسوف عبدالحق هادی

صافی: ۲۸

چهارشنبه

سنه: ۲

مجله

۱ نینان ۱۳۴۱

مرحوم بالی افندینک مکتوبی، محمود هدائی افندینک تذکره سنی و «هشت بهشت» ک متننی بولوب یازمه سی اولجولمز بر قیمتی حائزدر.

اثری هیئت عمومی سی اعتباریله یوقاریده موضوع بحث ایتدیکم ذواتک مدح و ثنا ایتدکری درجده بولدم. فکرلرینه اشتراک ایدرم. ازهر جهت شایان مطالعه و موجب استفاده در. مطالعه سی حرکت فکریه ایله علاقه داراولان ذوات ایچون بالخاصه شایان توصیه در. شرف الدین افندی بی خدمت واقعه سندن، صرف ایتدیکی مشکور مساعی و همتدن

بومف ضیا

دولای صمیمی صورتده تبریک ایدرم.

فینلانڈیایه بر نظر

یوردمنزک هر طرفی منبت، محصولدار طوپراقلم، کوزل و معتدل اقلیملرله محاط اولدیغی حالده مملکت مزده مع الأسف سفالت و ایشسنزک کوندن کونه چوغالمقده در. بو حالک وطنی سون، استقبالی دوشونن، اندیشه فردا ایله تیره یین وجدانلری متأثر ایتمه سی قابیلیدر؟ وضعیت حاضره نك برچوق اسبابی اولاییلیر. بز بوراده بواسبابی تدقیق ایده جک دکلز. یالکز حیاتده کی موفقیتک سری، سعی، سعی متمادی اولدیغی کوستریمک ایچون روسجه مؤلفاسندن آنسیتلوپه دی، قاموس الاعلام و سائر معتبر آثاره مراجعت ایده رک «محراب» قارئلرینه «فینلانڈیا» قطعہ سنی و «فین» خلقی طاقتمق آرزوسنده میم. طبیعتک کونا کون مواعی، اقلیمک بی پایان شداندی دولایسیله «طبیعتک اوگی اولادی» نامیله یاد ایدیان فینلانڈیالیلر محیرالعقول اولان سعی متمادیلرله غیرقابل مسکون برحاله بولنان او قطعہ بی بوکون مسکون حتی معمور برحاله کتیرمشلردر. حیاتده موفق اولمق ایچین اوغراشان تورک کنجلیکی هر حالده فینلانڈیا قطعہ سنی، و فین خلقنک حیاتده کی عظیم مساعیسی تدقیق ایتمه لیدر. بوسیله بوموضوع اوزراندی برآز توقف ایتکی لزوملی عد ایتدم.

فینلانڈیانک احوال تاریخیه سی :

معادنک کشف، ضایعک ایجاد و ترقیسندن اول یعنی انسانلرک طاشدن معمول آلتلر استعمال ایتدکری زمانلرده کره ارضک بوشمال جهتی «برودت دوری» حالده بولوندیغندن فینلانڈیا و اوکا جوار بولنان ساحلر تماماً بوزلر آلتده بولونیوردی. بالآخره بوزلر چکیله رک انسان بارینه جق و یاشانه بیله جک برحاله کلدیکنده بو قطعده اک اول یاشامایه

باشلان خلق حال حاضرده کی « فینوا » لرذمی عبارت ؛ یوقسه بشقه برقومی مسکون بولومش اولدینی تاریخاً قطعی بر صورتده تثبیت ایدیله میور. آنجق « آریا » قوملرینک آسیای وسطادن اورویایه هجرتندن اول بوقطعه نك دیگر طرفلرنده دخی اقوام تورانیه بولومش اولدینی قوتله تخمین ایدلایکنه نظراً ، فینلانڈیا جهته ده دخی اسکیدن فینوالر ویا اقوام تورانیه دن دیگر بر قوم بولومش اولسی ماحرظدر . هر حالده اسکان تعیری بوراده نك مناسب اولیوب آسیا اقطار شمالیه سنده بولنان اقوام وحشیه نك اسکیدن بری بوزلرمساعده ایتدیجی ، او اولایه رق ، بالقجیلق ایدرک بوتی کورفزینه قدر ایلریله دکاری ؛ واورادن دفعاتله اسوجه و روسیه سواحله دخی کجهرک کاه آوجیلق و بالقجیلق ، کاه یغما کرک ایتمش اولدقاری آ کلاشیلور . بو حال نك چوق زمان دوام ایتمشدر . فقط فینوالر مرور زمانله تجاوز قوتی غائب ایده زک فینلانڈیا نك ساحل و کوللرنده بالق ، اورمانلرنده او اولامغله قناعت ایتدکاری حالده روسیه ده کی اسلاولر ایله اسقاندیناویا شبه جزیره سنده کی « توتون » لر بولری راحت بر اقیه رق فینلانڈیایه تجاوز ایتیه باشلامشردی .

۱۲ نجی عصر میلادی ده فینلانڈیایلر هنوز وحشیلک حالندن قورتوله میوب آوجیلق ایله کچیر ، کوجه حالنده یاشارلردی . او تاریخده اسوج قزالی « اریق » بولری جبراً خرستیان یایق ایچون تدریجاً تضیق ایتیه باشلادی . اسوجایلر اک اول « آو » شهرینی ضبط ایده زک بالآخره فینلانڈیا نك مختلف یرلرنده بعض قلعه لر تأسیس و مملکتی تماماً استیلا ایتدیلر . بوصولته فینلانڈیا اسوج قرالغنگ بر جزئی اولارق آتی عصره قریب بر مدت اسوج اداره سنده قالمشدر . فینلانڈیایلر اسوجلیلرله تماس نتیجه سنده اونلردن علوم و صنایع اوکره نهرک تدریجاً تمدنه ، اولدجیه منتظم کویلر تأسیسنه ، زراعتله اشتغاله ، و هر خصوصده اسوجلیلره تابع اولیه باشلامشردی . فقط روسلرله اسوجلیلر آراسنده آرقه سی کسپله مهن محاربه لر دولایسیله فینلانڈیا تقسیم ایدیله زک شرق و جنوب شرقی جهتی روسلرک اله کچدی . « بویوک پترو » فینلانڈیا نك روسیه یه تابع اولان « ایتقریه قطعه سنده » « ینوبورغی » تأسیس ایله پایتخت اتحاد ایتدکن صوکره روسلر فینلانڈیایه تماماً استیلا ایتمک احتیاجنی حس ایتدیلر . نهایت ۱۳۰۹ تاریخده اسوجلیلرله یایدقاری محاربه ده احراز ظفر ایده زک بومملکتی تماماً روسیه یه الحاق ایتدیلر . آنجق فینلانڈیا ، اسوجلیلرک اداره سی آلتنده قرال خاندانی افرادندن برینک نامنه بویوک دوقلق صورتنه افراغ ایدیله زک

مختاریت ایله اداره ایڈلمکده اولدیغندن ؛ روسیه ایمراطوری دخی شکل اداره بی دکیشدیر۔
 مه یوب کندیسنی فینلانڈیانک بویوک دو قوسی طاقمله اکتفا ایتشدی . حق کندیسنک تحت
 اداره سنده اولان شرق و جنوب شرقی جهت لری بیله فینلانڈیایه ترک ایتشدی . روسیه
 ایمراطورزلردن برنجی الکساندر، فینلانڈیا اداره سنه رسمی بر مختاریت ویردی . فینلانڈیانک
 کندیسنه مخصص نظام لری ، محکمه لری ماده سی بیله واردی . واقعا فینلانڈیا روسیه نیک
 بر جزئی عد ای دیلهرک روسیه حکمدارلرینه تابع اولدیغندن امور خارجه ده حائز
 صلاحیت دکدی . بو جهت منحصرأ پترسبورغه عائدی . بونکه برابر فینلانڈیانک
 حدود لری آری ، قانون و محکمه لری مستقل اولدیغندن فینلانڈیا حکومتی نیم مستقل
 بر حالده ایدی .

خصوصیه ۱۹۰۷ سنه سی مایس ایچنده هنوز روسیه نیک هیچ بر طرفنده جاری اولمیان
 بر درجه لی انتخاب اصولیه دوغریدن دوغری به ملت و کیلری انتخاب ای دیلهرک فینلانڈیا
 پارله مانتوسی کشاد ایدلمشدی . قادینلرده مساوات حقوق و حق انتخاب بخش ایدلدیکندن
 مذکور تاریخده کی ملت مجلسنده ۱۹ قدر قادین مبعوثده واردی . فینلانڈیا بو قدر واسع
 مختاریت اداره بی حائز اولمقله برابر ینه روس ایمراطور لری فینلانڈیانک بویوک کنار لغی
 « دو قلنی » حائزدی . بو وضعیت ۱۹۱۸ سنه سنده کی روس اختلاله قدر دوام ایتدی .
 روس انقلابندن صکره کی وضعیتی ایسه آز چوق معلوم اولدیغندن بوجهتی آریجه ایضاحه
 لزوم کور میورم .

فینلانڈیانک مساحه سطحیه سی ، و نفوسی :

فینلانڈیانک اراضی سی ۹۵ بیک ۳۷۹ کیلومتر و مربعی در . نفوسی ۱۹۰۰ سنه سنده
 پاییلان تحریره کوره ۲,۶۷۳,۲۰۰ ایکی میلیون آلتی یوزیمش اوچ بیک ایکی یوززاده سنده در .
 بر کیلومتر و مربعه سکنز کیشی اصابت ایتکده در ، ۱۸۹۰ سنه سنده پاییلان حسابه کوره
 اهالی نیک یوزده سکنسان آلتیسی فین ؛ یوزده اون اوچی اسوچ خاتی ؛ یوزده بریخده
 روسلرله دیگر عنصر لر تشکیل ایدیورلر .

« فینلیلر » عنصر لردن بری اسوچ و روس اداره لری آلتده یاشادقلری حالده بوملتلرک
 هیچ بریسیله مناسبت و قرابت جنسیه لری موجود دکدر . اقوام تورانیه دن « فینوا »
 جنسه منسوب اولان فینلانڈیالیلر بش قسمه منقسم اولوب مملکتک جنوب غربی جهتده
 « تاواست » لر : تاواستلرک شمالنده بوتی کور فزینک ساحلنده « قوان » ویا « قبان » لر :

اك شمالده « لایون » لر ، شرق جهتنده « قارلیان » لر ، جنوب شرقی جهتنده ایسه « اینقرلر » بولونیور .

« تاواست » لر فینلیرك جمه سندن زیاده نسللرینی محافظه ایتمشلردر . سیالرنده ، تشکلات عضویه لرنده مونغول عرقه مخصوص علامتله موجوددر : کوز کیمکری چیقینتیلی ، باشلری ، یوزلری ، برونلری کنیش ؛ آغزلری بویوك ، صقاللری سیرهك بویلری قیصه ، کیمکری قالینجه در . یالکز عرق تورانی خلاقه اولارق کوزلری یشیل ، صاچلری ایسه آچیق صاری ، ویا صاری په مائلدر .

بوده شبهه سز یا اقلیم وهوانك تاثیرندن ، یاخود آز چوق دیگر عنصرلره اختلاط نتیجه سیدر .

« تاوست » لر طبیعت و اخلاق اعتباریله ده اقوام تورانیه په بویوك بر مشابته عرض ایدرلر : بوتون اقوام تورانیه کی آغیر باشلی ، کولمز چهره لی ، تلاشسز ، متین ، غایت صبرلی ، هرايشی تقدیره براقه رق متوکلانه بر حیات یاشارلر . عین زمانده ایشدن هیچ بیقماز ، یورولق بیلمز و صوك درجه چالیشقاندرلر . سپاچه مونغول عرقه اك آز مشابته عرض ایدنلری : شرق جهتنده یاشایان « قارلیان » لردر . بونلر كرك وجود ، کرسه طبیعت و اخلاق اعتباریله « تاواست » لردن چوق فرقلیدلر : اوزون بویلی ، کوزل وجودلی ، یوزلری منتظم ، برونلری دوغری آلینلری کنیش ، کوزلری كوك ، صاچلری ایسه صاریدن زیاده سیاهه مائلدر . طبیعت اعتباریله ده دائماشن و شاطر یاشارلر . کندیلری غایت جسور و متشبددر .

لسانلری ا

بش قسمه تقسیم ایدیلن فینلانديا لیلرك لسانلری آراسنده آز چوق برفرق وار ایسه ده جمله سی بر لسانك شعبه لری ماهیتنده اولدیغندن یکدیگریله غایت سهولته آ کلاشیورلر . فینلانديا لیلر اوزون عصر لردن بری اسوچلیلرك تحکم سیاسی و ادبیلری آلتنده یاشادقلرندن مکتبلرنده معاملاتده لسان رسمیلری اسوچ لسانی ایدی . فقط بر عصر دن بری کندی لسانلرینی ترقی ایتدیرمك ایچون پك چوق اوغراشدیلر : خاق لساننده سویله نیلن شعرلری طویلایه رق طبع ایتدیردیلر . بر چوق غزته لر ، مجموعه لر ، موقوت ادبی رساله لر نشر ایتدیلر . بر عصر طرفنده مکتبلرنده کندی لسانلرینی تعلیم ایتدکلرندن اولدقجه لسان ملیلرینی ترقی وانکشاف ایتدیرمه په موق اولدیلر . « مابدی وار » ع . فؤاد